

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2023. október 18.

TÖRTÉNELEM

KÖZÉPSZINTŰ ÍRÁSBELI VIZSGA

minden vizsgázó számára

2023. október 18. 8:00

Időtartam: 180 perc

Pótlapok száma	
Tisztázati	
Piszkozati	

OKTATÁSI HIVATAL

Fontos tudnivalók

Egyértelmű válaszokat adjon, egyértelmű jelöléseket alkalmazzon – javítás esetén is!

Válaszaiban **a lényeg** megfogalmazására törekedjen, **ne lépje túl a rendelkezésre álló kipontozott helyet!**

Csak annyi válaszelemet írjon, amennyit a feladat kér! (Ha többet ír, a beírás sorrendjében értékeljük válaszait.)

Kérjük, **kék színű** tollat használjon!

A feladatok megoldásakor tartsa szem előtt az alábbi javaslatokat!

- Olvassa el figyelmesen a feladatokat!
- Kövesse figyelmesen a feladatlap utasításait!
- Tudatosítsa, hány részfeladatból áll a feladat, és oldja meg az összeset!
- Tanulmányozza a feladatokhoz kapcsolódó forrásokat (kép, ábra, szöveg, térkép)!
- Válaszait gondos mérlegelés után, lehetőleg javítás nélkül írja le!
- A feladatok megoldásához használhatja a megengedett segédeszközöket: a középiskolai történelmi atlasz térképeit és a helyesírási szótárt. Ügyeljen arra, hogy a személyek, topográfiai adatok és fogalmak csak **pontos helyesírással** értékelhetők!

Javaslatok a szöveges, kifejtendő feladatok kidolgozásához:

1. Helyezze el időben és térben a feladatban megjelölt problémát!
2. Használja fel a feladat megértéséhez a forrásokat, illetve a középiskolai történelmi atlaszt!
3. Gyűjtse össze azokat az általános fogalmakat (pl. fejlődés, változás, termelés), illetve az adott korszakhoz kapcsolódó fogalmakat (pl. várjobbágy, céh, személyi kultusz), melyekkel az adott probléma bemutatható!
4. Építse be fogalmazásába a forrásokból megszerzhető információkat, következtetéseket!
5. Tárja fel a probléma előzményeit, okait, következményeit!
6. Építse be mondanivalójába önálló ismereteit, nézőpontját, véleményét!
7. Ha szükséges, készítsen vázlatot, illetve piszkozatot!
8. Ügyeljen arra, hogy mondatai világosak legyenek!
9. Szerkessze meg szövegét, és figyeljen a helyesíráásra is!

Tájékoztatásul:

Az esszé javításának szempontjai:

- a feladat megértése,
- megfelelés a tartalmi követelményeknek,
- a válasz megszerkesztettsége, logikussága, nyelvhelyessége és helyesírása.

Eredményes munkát kívánunk!

I. EGYSZERŰ, RÖVID VÁLASZT IGÉNYLŐ FELADATOK

1. A feladat Julius Caesarral kapcsolatos.

Oldja meg a feladatokat a források és ismeretei segítségével! (Elemenként 1 pont.)

Döntse el, mely Caesar által viselt tisztségekről írnak a forrásrészletek! Írja a tisztség sorszámát a megfelelő forrásrészlethez! Minden forrásrészlethez egy sorszámot írjon! Két sorszám kimarad.

1. consul 2. senator 3. dictator 4. néptribunus

a) „[Caesar] két vetélytársa, Lucius Luceius és Marcus Bibulus közül Luceiusszal társult. [...] Mikor ez a dolog kitudódott, az arisztokraták nagyon megijedtek; attól tartottak, hogy ily tökéletesen egyetértő társ oldalán Caesar a legmagasabb tisztségben semmitől sem riad majd vissza. Rábírták hát Bibulust, ígérjen ő is ugyanakkora összeget, mint a másik jelölt, [...] így] tehát Bibulusszal együtt választották [meg].” (Suetonius római történetíró, Kr. u. 1–2. század)

Tisztség sorszám:

b) „Caesarnak [...] olyan] hatalmat szavaztak meg, ami nyíltan bevallott zsarnoki uralmat jelentett, mivel az így ráruházott hatalom birtokában senkinek nem tartozott politikai felelősséggel, ráadásul ez a hatalom végleges is volt.” (Plutarkhosz görög származású római történetíró, Kr. u. 1–2. század)

Tisztség sorszám:

c) **Mely visszásságra utal az a) betűjelű forrás a tisztségviselők megválasztásának módjával kapcsolatban?**

.....

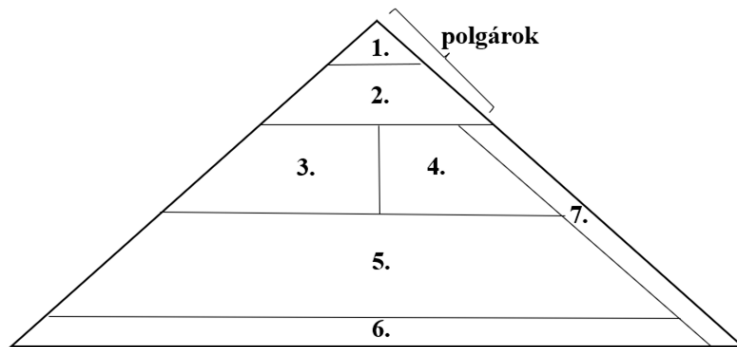
d) **Mely – a köztársaság korában a hivatalviselés módjára vonatkozó – alapelvet szegte meg Caesar a b) betűjelű forrás alapján?**

.....

4 pont	
--------	--

2. A feladat a középkori városokhoz kapcsolódik. (komplex tesztfeladat)

Oldja meg a feladatokat a források és ismeretei segítségével! (Elemenként 1 pont.)

1. nagykereskedők
2. mesterek
3. legények, inasok
4. fuvarosok, vendéglősök, boltosok
5. napszámosok, cselédek, teherhordók
6. jövedelem nélküli szegények
7. zsidók

A) A középkori városi társadalom ábrája

Állapítsa meg, hogy a következő leírásokban bemutatott személyek melyik – az ábrán jelölt – társadalmi csoportba sorolhatók! Írja a megfelelő csoport sorszámát a táblázatba! Egy mezőbe egy sorszámot írjon! Három sorszám kimarad.

Leírások	Társadalmi csoport sorszáma
a) Munkájáért szállást, ellátást és napidíjat is kap. Munka közben tanulja ki szakmáját, amelyet általában vándorúton is tökéletesít.	
b) Munkájáért szállást, ellátást és napidíjat is kap. Általában nők végeznek ilyen munkát a házasságkötés előtt, hogy összegyűjtsék hozományukat.	
c) Kereskedelemmel, szolgáltatásokkal – pl. kocsmatartással – foglalkozik. csak a közössége számára kijelölt városrészben élhet, a többségtől öltözeke, étkezési szokásai és eltérő pihenőnapja is megkülönbözteti.	
d) Saját műhellyel rendelkezik, amelyben tanulókat is tarthat. Választó és választható a városi tanácsba és a vezető tisztségekre.	

B) „Ha egy férfi vagy nő Bréma városában [...] egy évet és egy napot háborítatlanul eltöltött, annak, aki ezután szabadságát el akarná venni, hallgatást parancsoljanak. Neki pedig jogában áll szabadságát megtartani, minthogy az ezzel szemben [esetleg] fennálló jogok az említett idő alatt elévülnek.” (Kiváltságlevél Bréma részére, 1164)

e) Karikázza be a B) betűjelű forrással igazolható két igaz állítás sorszámát!

1. A városi polgárjog megszerzéséhez egy évet és egy napot kellett az adott városban eltölteni.
2. Bűncselekmény elkövetése esetén a büntetés egy év és egy nap alatt elévült.
3. A jobbágyi kötöttségektől való szabadulás egyik útja a városba költözés volt.
4. A városokba költöző nemesek megszabadultak a hűbéri kötelekeiktől.
5. Polgárjoggal nem rendelkező városlakók is lehettek szabadok.

6 pont	
--------	--

3. A feladat I. Károly gazdasági reformjaihoz kapcsolódik.

Oldja meg a feladatokat a források és ismeretei segítségével! (Elemenként 1 pont.)

A) „[Elrendeljük,] hogy [...] kamaraispánunk készíttessen háromféle [pénzt], tudniillik [a]-t [...] tiszta aranyból, [...] garasokat az előző évben a budai polgárok által készített garasaink mintájára és kis dénárokat a budai dénárok mintájára.” (I. Károly okleveléből)

a) Adja meg a forrás szövegéből kihagyott és a) betűvel jelölt kifejezést!

b) Nevezze meg I. Károly valamelyik reformját, amely elősegítette a forrás aláhúzott részében foglaltak megvalósulását!

.....

c) Mi lett a gazdasági jelentősége (következménye) a forrás aláhúzott részében foglaltaknak?

.....

B)

I. Károly pénze

d) Melyik város pénzét választhatta mintául I. Károly a B) betűjelű képen látható pénzéhez? Karikázza be a város címerének sorszámát! *Egyetlen sorszámot karikázzon be!*

1.

Frankfurt címere

2.

Firenze címere

3.

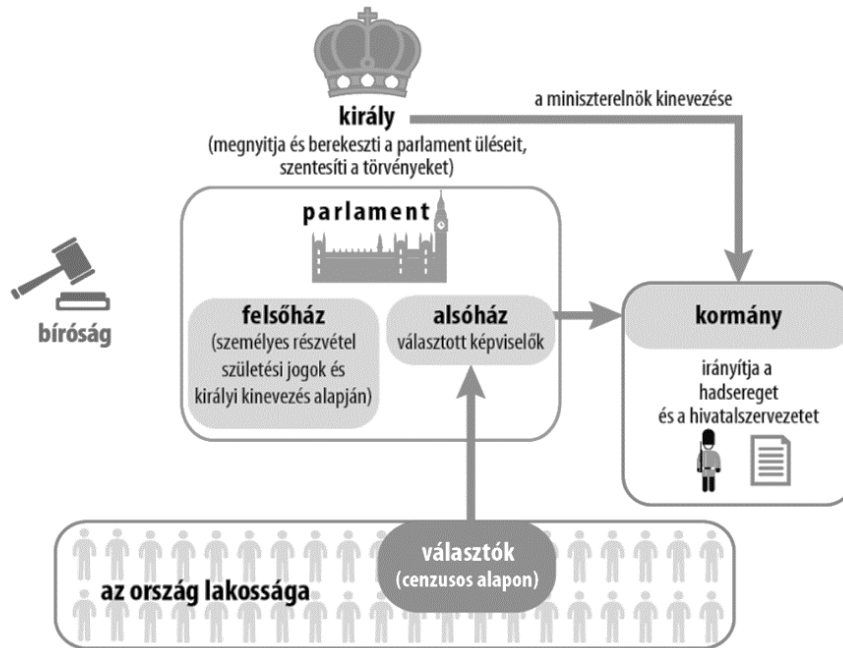
Pisa címere

4 pont	
--------	--

4. A feladat az angol alkotmányos monarchiával kapcsolatos.

Oldja meg a feladatokat a források és ismeretei segítségével! (Elemenként 1 pont.)

„A felső- és alsóháznak [...] összegyülekezett tagjai [...] egy írásbeli nyilatkozatot adtak ki [...], amint az itt következik: 1. Hogy [...] a törvények ideiglenes hatályon kívül helyezése vagy a törvények végrehajtásának megakadályozása, csupán a [...a)...) tekintélye alapján, a [...b)...) hozzájárulása nélkül, törvénytelen.”
(Jognyilatkozat, 1689)

Az angol alkotmányos monarchia intézményei a 18. században

Adja meg a szöveges forrásból kihagyott, betűkkel jelölt kifejezéseket! Az ábrán szereplő kifejezések közül válasszon!

a) b)

c) Nevezze meg szakkifejezéssel azt a felvilágosult elvet az ábra segítségével, amelyik érvényesült az igazságszolgáltatásra vonatkozóan!

.....

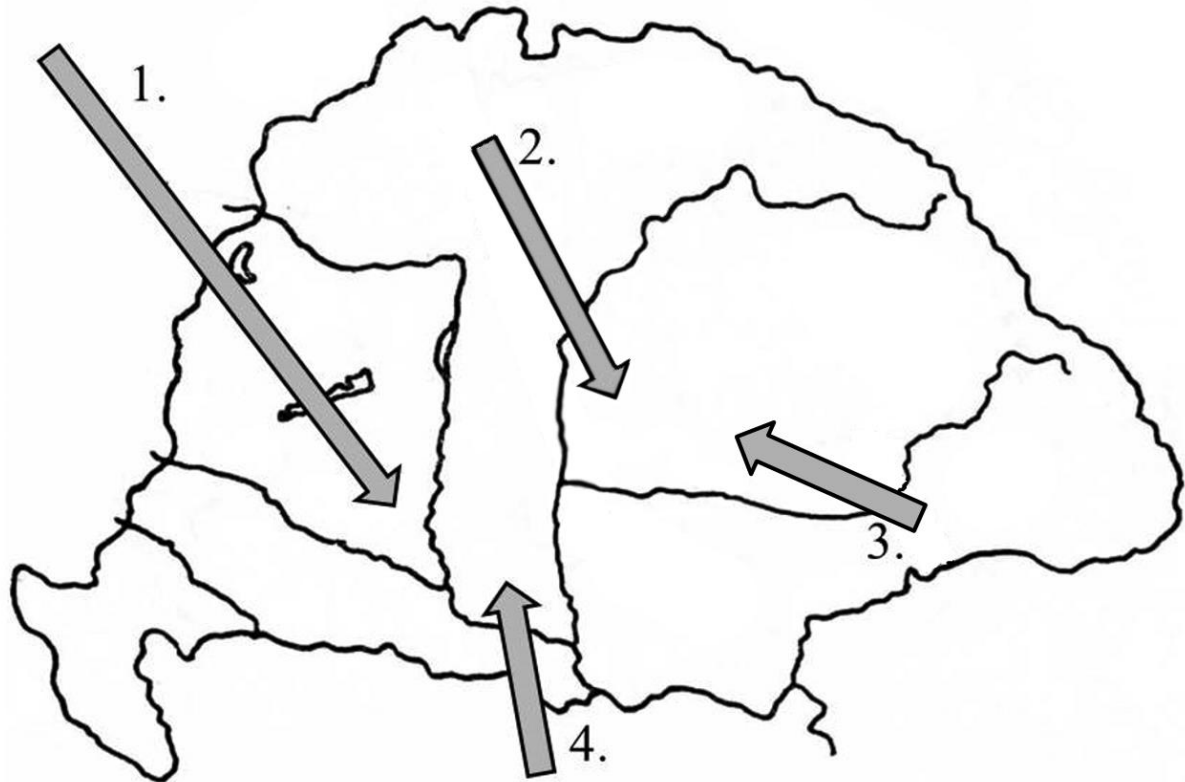
d) Karikázza be annak az állításnak a sorszámát, amelyik igaz volt a 18. századi angol alkotmányos monarchiára! Egyetlen sorszámot karikázzon be!

1. A népfelség elve nem érvényesült, mert a politikai döntéshozók mindegyikét az uralkodó nevezte ki.
2. A népfelség elve érvényesült, bár a polgároknak csak egy kisebb része rendelkezett választójoggal.
3. A népfelség elve teljes mértékben érvényesült, mert a politikai döntéseket kizárólag választott és leváltható tisztségviselők hozták.

4 pont	
--------	--

5. A feladat a 18. századi demográfiai változásokhoz kapcsolódik.

Döntse el, melyik nyilak jelölik a térkép-vázlaton azoknak a nemzetiségeknek a népességmozgását, amelyekre a táblázatban szereplő leírások vonatkoznak! Írja a térkép-vázlaton szereplő sorszámokat a táblázat megfelelő mezőibe! Egy mezőbe egy sorszámot írjon! Egy sorszámot többször is felhasználhat. Egy sorszám kimarad. (Elemenként 1 pont.)

Népességmozgások Magyarországon a 18. században

Leírás: A nemzetiség...	Sorszám
a) jelentős része törökellenes felkelésük leverése után nagy tömegben érkezett Magyarországra főpapja, a pátriárka vezetésével.	
b) főként jó minőségű földek és (időszakos) adómentesség ígérete ellenében, a bécsi udvar hívására érkezett Magyarországra.	
c) többségében ortodox hitet követett, és főként hegyvidékekről költözött jobb életfeltételek reményében az alföldi területekre.	
d) többsége határvédelmi szolgálat ellenében mentesült a földesúri függés alól, így közvetlenül az Udvari Haditanács fennhatósága alá került.	

4 pont

6. A feladat a második ipari forradalomhoz kapcsolódik.

Oldja meg a feladatokat a források és ismeretei segítségével! (Elemenként 1 pont.)

A)

Egy autókarosszéria összeszerelésének időtartama a Ford vállalatnál	
1900-as évek	12,5 óra
1910-es évek	2,5 óra

B)

A Standard Oil vállalat piaci részesedése az Amerikai Egyesült Államokban (1904)	
Olajfinomítás	91%
Olajtermékek eladása	85%

a) Nevezze meg az A) betűjelű táblázat adataiban megfigyelhető változást lehetővé tévő legfontosabb technológiai találmányt!

.....

b) Nevezze meg idegen szakkifejezéssel a B) betűjelű táblázatból kiolvasható piaci helyzetet!

.....

c) Nevezze meg a második ipari forradalomnak azt a találmányát (egy erőgépet), amely mind az A), mind a B) betűjelű táblázatban szereplő vállalat sikerét lehetővé tette!

.....

d) Az autóközlekedés elterjedése a városépítészetben is újításokat eredményezett. Karikázza be a korszakban elterjedő, az autóközlekedéssel szorosan összefüggő újítás sorszámát!

1. a kötött pályás tömegközlekedés (villamos, földalatti) elterjedése
2. az utak aszfaltborítása
3. acélszerkezetes toronyházak építése

4 pont	
--------	--

7. A feladat az 1848-49-es magyar szabadságharccal kapcsolatos.

Oldja meg a feladatokat a forrás és ismeretei segítségével! (Elemenként 1 pont.)

„Magyarország [Ausztriával] egy fejedelem [uralkodó] alatt álló, de Ausztriába soha bele nem olvasztott, jogszerűen soha be nem olvasztható, önálló külön ország. [...] Magyarország ezen elidegeníthetetlen jogában [...] támadtatott meg, és megtámadtatott oly istentelen módon, melyhez hasonló példa nincs [...]. Magyarország ez ellen védi magát. [...]

Szóljon az új fejedelem [uralkodó] a magyar országgyűléshez, [...] szóljon az engesztelés, a jogszerűség hangján; mondja meg, hogy önállását, jogait, törvényeit respectálni [tisztelni] akarja, azokra megesküszik, [...] megkoronáztassa magát és tapasztalni fogja, hogy Magyarország meg fog egyezni az ő uralkodásában, nem fog akarni elszakadni.” (Kossuth Lajos levele egy barátjának, 1848. december 7.)

a) Melyik az az érv a következők közül, amelyik valós, és alátámasztja a forrás első bekezdésében leírtakat? Karikázza be az egyetlen helyes válasz sorszámát!

1. A szabadságharc kirobbanásának közvetlen előzménye az volt, hogy az udvar az áprilisi törvények visszavonására törekedett.
2. A háború azért robbant ki, mert az udvar a szabadságharcot megelőző hónapokban leverte a forradalmat, és megtorlásokba kezdett.
3. A szabadságharc kirobbanásához hozzájárult, hogy Magyarország nem biztosította a nemzetiségek számára az általuk követelt jogokat.

b) Nevezze meg azt az uralkodót, akire a forrás második bekezdése vonatkozik!

.....

c) Döntse el a forrás második bekezdése alapján, hogyan viszonyult Kossuth az új uralkodóhoz! Karikázza be az egyetlen helyes válasz sorszámát!

1. Kizárta az együttműködést vele, mert nem értett egyet a politikájával.
2. Nyitva hagyta a vele való békülés lehetőségét, de feltételekhez kötötte azt.
3. Megalázkodott előtte, hogy csökkentse a várható veszteségeket.

d) A forrás keletkezését követő hónapokban sem az uralkodó, sem a magyar vezetés nem a forrás második bekezdésében leírtak szerint járt el. A magyar országgyűlés melyik döntése mutatja ezt?

.....

4 pont	
--------	--

**8. A feladat az első világháborút lezáró békeszerződésekkel kapcsolatos.
Oldja meg a feladatokat a térképvázlat és ismeretei segítségével! (Elemenként 1 pont.)**

Közép-Európa az első világháborút lezáró békeszerződések után

Döntse el az állításokról, mely országokra igazak! Írja az országok nevét a táblázat megfelelő mezőjébe! A térképvázlaton szereplő országok közül válasszon! Egy sorba csak egy országot írjon!

Állítás	Ország neve
a) Ez az állam a Német Császárság, az Orosz Birodalom és az Osztrák–Magyar Monarchia területeiből alakult újjá.	
b) Újonnan létrejött soknemzetiségű állam, amelynek sokáig területi vitája volt a tőle nyugatra elhelyezkedő győztes hatalommal.	
c) Kizárólag az Osztrák–Magyar Monarchia területéből megalakult állam, amelynek területén jelentős német és magyar kisebbség élt.	

d) Döntse el, melyik állítás igaz a térképen bemutatott európai helyzetre! Karikázza be az egyetlen igaz állítás sorszámát!

1. A határokat minden esetben a helyi lakosság megkérdezése nélkül húzták meg.
2. Az Osztrák–Magyar Monarchia területéből hat új állam alakult meg.
3. A hármass antant egyik tagja jelentős területeket veszített.

4 pont

9. A feladat a Horthy-korszak történetéhez kapcsolódik.

Döntse el, melyik adatsorból következnek egyértelműen a táblázatban szereplő állítások! Írja az adatsorok betűjelét a táblázat megfelelő mezőjébe! Egy mezőbe egy betűjelet írjon! Egy betűjelet többször is felhasználhat. Egy forrás kimarad. (Elemenként 1 pont.)

A)

Születéskor várható élettartam (1920–1940)	
1920	40 év
1940	57 év

C)

Szülőképes korú nőkre számított gyermekszám (1921–1940)	
1921	3,8
1930	2,8
1940	2,5

B)

Gyáripari munkáslétszám (a 20 főnél többet foglalkoztató üzemekben dolgozók) (1921–1938)	
1921	152 000 fő
1929	235 000 fő
1933	176 000 fő
1938	288 000 fő

D)

A külkereskedelmi áruforgalom értékének megoszlása régiók szerint (1910–1940) (%)		
	Monarchia országai / utódállamok	Távolabbi országok
1910	75	25
1930	32	68
1940	25	75

Állítások: A táblázat adataiból egyértelműen következik, hogy...	Betűjel
a) a korszakban az egészségügyi ellátás jelentősen fejlődött.	
b) a világgazdasági válság jelentős gazdasági visszaesést okozott.	
c) a népességnövekedés üteme csökkent.	
d) az 1920-as években sikeresen lezajlott a gazdasági konszolidáció.	

4 pont

10. A feladat az ENSZ-hez kapcsolódik.

Oldja meg a feladatokat az ENSZ alapokmányának részletei és ismeretei segítségével!
(Elemenként 1 pont.)

- A) „1. A Biztonsági Tanács mindegyik [összesen 15] tagjának egy szavazata van.
2. Eljárási kérdésekben [értsd: a tanács működését érintő kérdésekben] a Biztonsági Tanács határozatait kilenc tagjának igenlő szavazatával hozza.
3. Minden más kérdésben a Biztonsági Tanács határozatait tagjainak az összes állandó tagok egybevágó szavazatait magában foglaló kilenc igenlő szavazatával kell hoznia.”

a) Melyik esetben születhet határozat a forrásrészletben szereplő szabályok alapján? Karikázza be az egyetlen helyes válasz sorszámát!

1. Egy háborús beavatkozás kérdésében hat tag, köztük egy állandó tag nemmel szavaz.
2. A következő ülés időpontjára vonatkozó javaslatot csak három ország – köztük két állandó tag – utasítja el.
3. A békefenntartók küldéséről szóló határozatot az összes állandó tag és még három ország megszavazza.

B) „Ha a Biztonsági Tanács úgy találja, hogy a [...] rendszabályok elégtelenek, vagy elégteleneknek bizonyulnak, úgy légi, tengeri és szárazföldi fegyveres erők felhasználásával olyan műveleteket foganatosíthat, amelyeket a nemzetközi béke és biztonság fenntartásához vagy helyreállításához szükségesnek ítél. Ezek a műveletek az Egyesült Nemzetek tagjainak légi, tengeri és szárazföldi hadereje által foganatosított tüntető felvonulásból, zárlatból (blokádnak) vagy egyéb műveletekből is állhatnak.”

b) Hogyan biztosítja az ENSZ a fegyveres erőket a katonai beavatkozásokhoz? Karikázza be az egyetlen helyes válasz sorszámát!

1. Az ENSZ-nek vannak saját katonai csapatai.
2. A Biztonsági Tanács tagjai kötelesek felajánlani egységeiket.
3. Az ENSZ tagjainak hadseregei biztosítják a szükséges erőt.

C) „A Titkárság főtitkárból és olyan tisztviselői karból áll, amelyet a Szervezet megkövetel. A Főtitkárt a Biztonsági Tanács ajánlására a Közgyűlés nevezi ki. Ő a Szervezet legfőbb igazgatási tisztviselője.”

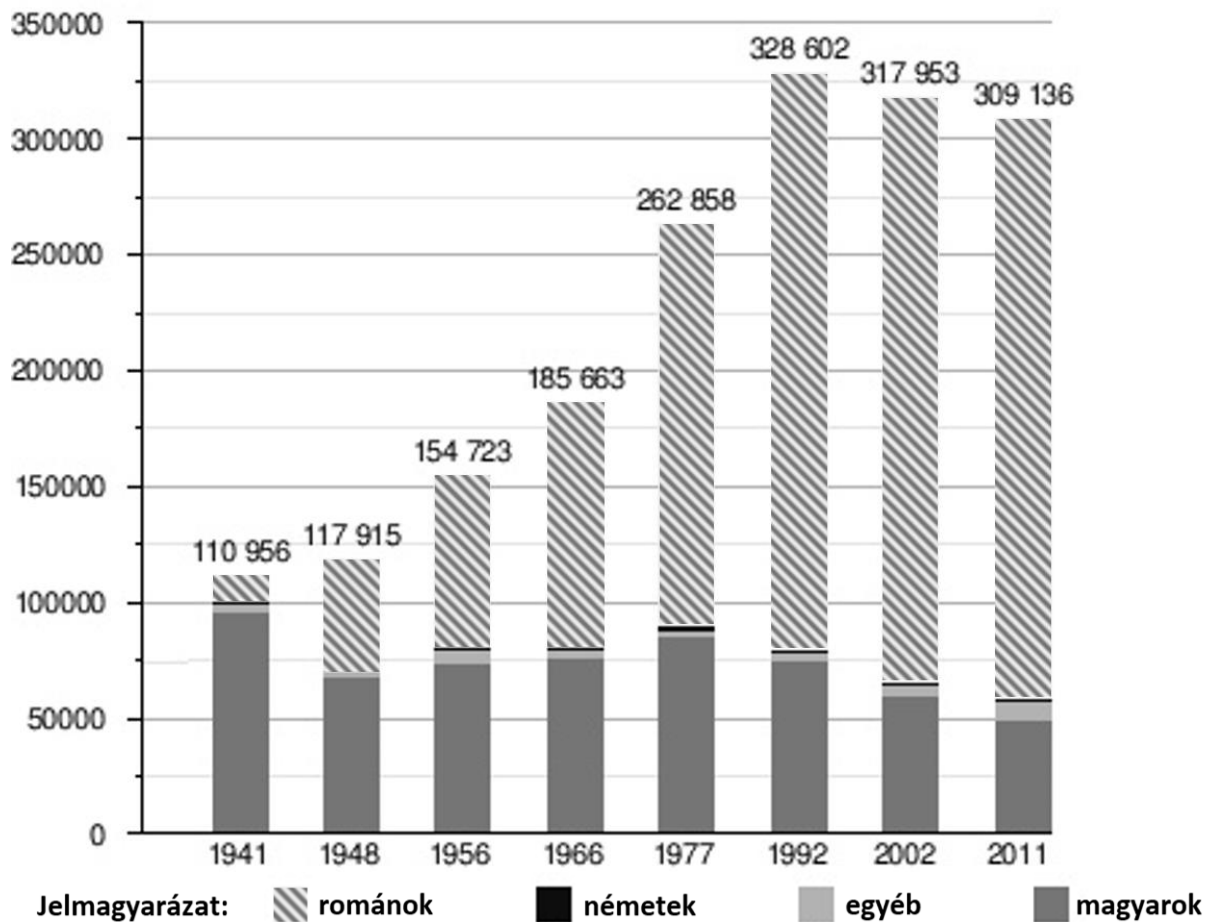
c) Miért nem volt olyan ENSZ-főtitkár, aki a Biztonsági Tanács valamely állandó tagjának állampolgára lett volna? Karikázza be az egyetlen helyes válasz sorszámát!

1. A Biztonsági Tanácsban helyet foglaló ideiglenes tagok érvényesítették számbeli fölényüket a főtitkár jelölésekor.
2. Az állandó tagok közötti erőegyensúlyt kívánták fenntartani.
3. A Közgyűlés megtiltotta a Biztonsági Tanácsnak.

d) Melyik évben jött létre az ENSZ?

4 pont

**11. A feladat a határon túli magyarság történetéhez kapcsolódik.
Oldja meg a feladatokat a diagram és ismeretei segítségével!**

Kolozsvár lakosságának nemzetiségi összetétele (1941–2011)

Döntse el, hogy a táblázatban szereplő állítások mely, a diagramon jelölt években megadott adatokra igazak! Írja az éveket a táblázat megfelelő mezőjébe!

Állítás: Az előző adatközlés óta eltelt időszakban Kolozsváron...	Év
a) – a második világháború végét követő évektől eltekintve – először csökkent lélekszámában is a magyarság.	
b) veszítette el abszolút többségét a magyarság.	
c) a magyarság lélekszámának csökkenését a határváltozás miatt menekülők nagy száma is magyarázza.	

d) A kolozsvári románság lélekszámának 1966 és 1977 közötti nagymértékű növekedését nem lehet csak a természetes szaporodással és a magyarok asszimilációjával indokolni. Adja meg a jelenség magyarázatának legfontosabb elemét!

.....

4 pont	
--------	--

12. A feladat a magyarországi romák történetével kapcsolatos.**Oldja meg a feladatokat a források és ismeretei segítségével! (Elemenként 1 pont.)**

„A cigány munkaképes férfiak többsége döntően szakképzettséget nem igénylő munkakörben vállal munkát. [...] A termelőszövetkezetek és egyes üzemek még ma is gyakran elzárkóznak foglalkoztatásuktól. Az előítéleteknek mélyebb gyökerei vannak falun, és nehezebb a beilleszkedésük. [...] Problémaként merül fel a 16 évet betöltött, az általános iskolában túlkorossá vált cigány fiatalok munkára szoktatása, elhelyezése. Ezek a fiatalok – különösen a [cigány]telepeken élők – részben helyi munkaalkalom hiányában [...] munkát nem vállalnak [...]. A telepek felszámolásának szorgalmazása is gyakorlatilag visszahat a cigányok munkavállalására.” (Beszámoló a Borsod-Abaúj-Zemplén megyében élő cigányság helyzetéről, 1979)

A munkaerőpiacról kiszorultak aránya a rendszerváltás előtt tartósan foglalkoztatottak százalékában Magyarországon 1993-ban		
	cigány	nem cigány
férfi	37,7	9,7
nő	41,7	11,8
együtt	39,1	10,7

a) A szöveges forrás utal néhány, a cigányok munkavállalását nehezítő vagy akadályozó tényezőre. Melyek ezek? Karikázza be a három helyes válasz sorszámát!

1. adósságok felhalmozása
2. alacsony iskolázottság
3. alacsony születéskor várható élettartam
4. asszimiláció
5. diszkrimináció
6. lakóhelyi szegregáció
7. migráció

b) Állapítsa meg a források alapján, melyik állítás igaz az alábbiak közül! Karikázza be az egyetlen helyes válasz sorszámát!

1. Az 1970-es években a cigányok jelentős része még nem vállalt munkát, az 1990-es évek elejére azonban mind a férfiak, mind a nők körében növekedett a foglalkoztatottak aránya.
2. A cigányoknál a férfiaknak a nőkhöz képest nagyobb nehézséget okozott a munkavállalás, könnyebben váltak munkanélkülivé a rendszerváltás előtt és után is.
3. A cigányok munkavállalása a Kádár-korszakban is nehézségekbe ütközött, a piacgazdaságra való áttérés után pedig a nem cigányoknál nagyobb mértékben sújtották őket az elbocsátások.

4 pont

II. SZÖVEGES, KIFEJTENDŐ FELADATOK**Olvassa el figyelmesen!**

A következő feladatok közül összesen **kettőt** kell kidolgoznia.
Az alábbi szabályok alapján kell választania:

Kidolgozandó:

egy, az **egyetemes** történelemre vonatkozó **rövid** feladat,**egy**, a **magyar történelemre** vonatkozó **hosszú** feladat.

A rövid egyetemes és a hosszú magyar feladat **más korszakra** – az egyik az 1849-ig tartó, a másik az 1849 utáni korszakra – vonatkozzon! *(A táblázatban a korszakokat kettős vonal választja el.)*

Tanulmányozza figyelmesen a feladatokat!

	Korszak	Sorszám	Feladat	A feladat típusa
Egyetemes történelem	1849-ig	13.	Az iszlám vallás	rövid
	1849 után	14.	A keleti blokk gazdasági jellemzői	rövid
Magyar történelem	1849-ig	15.	Széchenyi István programja	hosszú
	1849 után	16.	Az 1956-os forradalom	hosszú

A feladatok tanulmányozása után **karikázza be a választott feladatok sorszámát!**

A következő táblázatban feltüntettük a két választási lehetőséget.

Jelölje X-szel a választását a megfelelő sorban! Csak az egyik lehetőséget jelölje!

A választott feladatok sorszáma	Választásának jelölése X jellel
13. és 16.	
14. és 15.	

A feladatok közül **csak a választott kettőt dolgozza ki!** Válaszait az azonos típusú feladatokat követő pontozott vonalakra írja!

A feladatok kidolgozása előtt tanulmányozza a 2. oldalon található útmutatót!

A válaszok elkészítése során **fogalmazvány** (piszkozat) készíthető!

A feladatok után az értékelési szempontok szerepelnek, az elért pontszámokat a javító tanár állapítja meg.

13. A feladat az iszlám valláshoz kapcsolódik. (rövid)

Mutassa be a forrás és ismeretei segítségével az iszlám vallásnak az életvitelre vonatkozó alapvető tanításait! Válaszában térjen ki a vallás gyakorlásának módjára is!

„Megtiltatott néktek a tetem, a vér, a disznóhús, s mi nem Allahnak szentelt, a fojtott, az agyonvert, a lezuhant, az agyondöfött, s mit felfalt a ragadozó. [...] Ó, kik hisznek! Hanem a mámoros ital, a szerencsejáték, a fétisek s a varázslat (mind) becstelenség, a Sátán műve, hát vessétek félre. [...]

Próféta! Mondd a feleségeidnek, a leányaidnak és a hívők feleségeinek, hogy borítsák magukra Dzsilbábjaik [hosszú ruha] egy részét! Így érhető el leginkább az, hogy elismertessenek és ne zaklattassanak. Allah Megbocsátó és Könyörületes.” (Korán)

14. A feladat a második világháború utáni egyetemes történelemmel kapcsolatos. (rövid)

Mutassa be a forrás és ismeretei segítségével a keleti blokk gazdasági jellemzőit!

A legjellemzőbb külkereskedelmi kapcsolatok a nyugati és a keleti blokk országainak közös gazdasági szervezeteiben az 1970-es években

A választott rövid, az egyetemes történelemre vonatkozó feladat sorszáma:

A feladat kidolgozása:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Szempontok		Elérhető	Elért
		pont	
Feladatmegértés		2	
Tájékozódás térben és időben	T	2	
Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása	K1	2	
	K2	2	
Ismeretszerzés, a források használata	F	3	
Eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai és problémaközpontú gondolkodás	E1	3	
	E2	3	
Összpontszám / Vizsgapont		17	

15. A feladat a magyar reformkorhoz kapcsolódik. (hosszú)

Mutassa be a források és ismeretei segítségével Széchenyi István gazdasági, társadalmi és politikai programját! Széchenyi gyakorlati alkotásait legfeljebb példaként említse!

„De Hitelt, ha egy osztályt sem akarunk az abbóli kirekesztés által felette keményen büntetni, mindaddig nem állíthatni fel valódi sikerrel, míg nincs [...] eltörölve az Aviticitas [ösiség].”

„Mínhogy nem elég, ha a hitelező az ingatlant csak exequálhatja [végrehajthatja], de azt neki teljes bátorságban [biztonságban] bírhatni is kell, mert másképp kis kamatra pénzt nem fog adni; többször lehetne pedig a hitelező nemtelen mint magyar nemes: szükségképpen foly [következik] mindenkire [...] a Jus Proprietatis [birtokra vonatkozó tulajdonjog].

Ha pedig a nemtelen is bírhat ingatlant, kell neki teljes személy és vagyonbeli bátorság, azaz [...] törvény előtti egyformaság.”

„De hogy egészen el ne külföldiesedjék az ország, s a külintelligencia [értsd: külföldi befektetők] még könnyebben és szaporábban ne nyomja el minden nemzeti sajtáságot mint most [...] 1835-dik esztendő 1-ső napjátul fogva csak magyar nyelven írott s írandó törvény, ítélet, parancs, folyamodás, alkotandó contractus [szerződés], egyezés, számadás [...] lesz hazánkban kötelező erejű!”

(Részletek Széchenyi István *Stádium* című művéből, 1833)

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Szempontok		Elérhető	Elért
		pont	
Feladatmegértés		2	
Tájékozódás térben és időben	T1	2	
	T2	2	
Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása	K1	2	
	K2	2	
	K3	2	
Ismeretszerzés, a források használata	F1	3	
	F2	3	
	F3	3	
Eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai és problémaközpontú gondolkodás	E1	3	
	E2	3	
	E3	3	
	E4	3	
Összpontszám / Vizgapont		33	

A feladatlapon szereplő források (kép, ábra, térkép, adatsor) forrásai:

1. Plutarkhosz: Párhuzamos életrajzok (oszk.hu)
Caius Suetonius Tranquillus: Caesarok élete [MEK-03264] (oszk.hu)
2. Boronkai–Gianone–Kormos–Kovács–Simonkay–Tamásiné: Történelem 10. IT-142
3. Magyar Történelmi Társulat. 1911. évf. (1911) 7.o. 1335. március 26.
<https://hu.wikipedia.org/wiki/Forint#/media/F%C3%A1jl:FlorenKarlaRobertazAnjou.jpg>
<https://hu.wikipedia.org/wiki/Firenze#/media/F%C3%A1jl:FlorenceCoA.svg>
https://hu.wikipedia.org/wiki/Frankfurt_am_Main#/media/F%C3%A1jl:Wappen_Frankfurt_am_Main.svg
[https://hu.wikipedia.org/wiki/Pisa_\(telep%C3%BCl%C3%A9s\)#/media/F%C3%A1jl:Pisa-Stemma.svg](https://hu.wikipedia.org/wiki/Pisa_(telep%C3%BCl%C3%A9s)#/media/F%C3%A1jl:Pisa-Stemma.svg)
4. <https://tudasbazis.sulinet.hu/hu/tarsadalomtudomanyok/tortenelem/tortenelemi-forrasok-elemzese/forrasok-az-ujkor-egyvetemes-tortenelmebol/jognyilatkozat-1689>
Történelem 10. Oktatási Hivatal https://www.nkp.hu/tankonyv/tortenelem_10_nat2020/lecke_03_010
6. https://en.wikipedia.org/wiki/Ford_Model_T
https://en.wikipedia.org/wiki/Standard_Oil
7. Kossuth Lajos levele Csányi Lászlónak, 1956. december 7.
<http://mek.niif.hu/04800/04882/html/szabadku0108.html>
8. Történelem emelt 2007. május
9. https://www.nkp.hu/tankonyv/tortenelem_11_nat2020/lecke_06_021 [OFI Történelem 11.]
Bódy Zsombor: Magyarország társadalomtörténete a két világháború között. Bp. Akadémiai Kiadó 2013.
https://btk.ppke.hu/uploads/articles/4090/file/body_zsombor-magyarorszag_tarsadalomtortenete_a_ket_vilaghaboru_kozott.pdf
10. <http://www.grotius.hu/doc/pub/HBJFWJ/az%20ensz%20alapokm%C3%A1nya.pdf>
11. <https://hu.wikipedia.org/wiki/Kolozsv%C3%A1r> [Varga E. Árpád statisztikai adatközlése és <https://www.recensamanromania.ro/>]
12. Hajnóczky Tamás: Az 1961-es párthatározat margójára. II. Dokumentumok az MSZMP KB PB 1961. június 20-án kiadott határozatának Borsod-Abaúj-Zemplén megyei végrehajtásáról.
http://real.mtak.hu/139847/1/hajnaczky_14_3.pdf
- Kertesi Gábor: Cigány foglalkoztatás és munkanélküliség a rendszerváltás előtt és után.
https://www.sulinet.hu/oroksegtar/data/magyarorszag_i_nemzetisegek/romak/periferian_roma_szociologiai_tanulmanyok/pages/010_Cigany_foglalkoztatasi.htm
13. <https://blog.poet.hu/mohamed/koran-5-szura>
<https://eihit.com/?url=2&szsz=33&ny=hu&ayasz=60#eleje>
14. Boronkai–Gianone–Kormos–Kovács–Simonkay: Történelem 11. Szent István Társulat 2022.
15. Széchenyi István: Stádium. Pest, 1833
16. https://hu.wikipedia.org/wiki/Az_1956-os_forradalom_16_pontja
https://www.nkp.hu/tankonyv/tortenelem_12/lecke_02_015

		pontszám		
		maximális	elért	
I. Egyszerű, rövid választ igénylő feladatok	1. feladat	4		
	2. feladat	6		
	3. feladat	4		
	4. feladat	4		
	5. feladat	4		
	6. feladat	4		
	7. feladat	4		
	8. feladat	4		
	9. feladat	4		
	10. feladat	4		
	11. feladat	4		
	12. feladat	4		
	Összesen		50	
	I. Elért pontszám egész számra kerekítve			
II. Szöveges (kifejtendő) feladatok	13. feladat	17		
	14. feladat	17		
	15. feladat	33		
	16. feladat	33		
	Összesen		50	
	II. Elért pontszám egész számra kerekítve			
I. + II. Az írásbeli vizsgarész pontszáma		100		

_____ dátum

_____ javító tanár

	pontszáma egész számra kerekítve	
	elért	programba beírt
I. Egyszerű, rövid választ igénylő feladatok		
II. Szöveges (kifejtendő) feladatok		

_____ dátum

_____ dátum

_____ javító tanár

_____ jegyző